

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

Ak. god. 2015./2016.

Povijest Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ u Sisku

Diplomski rad

Mentor: izv.prof.dr.sc. Ana Barbarić

Student: Petra Špišić

Zagreb, 2016.

Sadržaj:

1. Uvod	2
2. Povijest grada Siska	3
3. Hrvatska u 19. stoljeću i pojava prvih knjižnica	4
4. Prva Gradska knjižnica u Sisku	6
5. Povijesni razvoj Narodne knjižnice i knjižnice „Vlado Gotovac“ Sisak	7
5.1. Razdoblje od 1951. – 1969. godine	7
5.2. Razdoblje od 1970. – 1989. godine	11
5.3. Razdoblje od 1990. – 2001. godine	16
5.4. Razdoblje od 2002. – 2015. godine	21
6. Narodna knjižnica i knjižnica „Vlado Gotovac“ Sisak danas	26
6.1. Matična služba	26
6.2. Odjel za odrasle	27
6.3. Dječji odjel	28
6.4. Odjel Caprag	29
7. Zaključak	31
8. Literatura	32

1. Uvod

Narodna knjižnica se javlja u različitim društvima te ima vrlo važnu ulogu za kulturni razvoj zajednice u kojoj djeluje. U ovom diplomskom radu pisat æu o Narodnoj knjižnici i èitaonici „Vlado Gotovac“ Sisak koja je bila nositelj veæeg djela kulturnih dogaðanja u gradu Sisku i njegovoj okolici.

„Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira odreðena zajednica putem lokalne ili regionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije.“¹

U prvom poglavlju prikazat æe se kratka povijest grada Siska. Nakon toga æe se prikazati Hrvatska u 19.stoljeæu i pojava prvih èitaonica. Sljedeæa poglavlja govorit æe o poèecima Narodne knjižnice i èitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak koja djeluje i dan danas. Najviše se koriste èlanci iz novina radi nedostatka drugih pisanih izvora. Cjelokupni razvoj knjižnice obiluje bogatstvom kulturnih dogaðanja: od izložbi, predavanja, predstavljanja knjiga za djecu i odrasle. Svi ti dogaðaji svjedoèe kako je knjižnica bitna karika bez koje ne bi bio moguæ razvoj grada Siska.

---

¹ NARODNA KNJIŽNICA: IFLA–ine i UNESCO–ove smjernice za razvoj službi i usluga, Zagreb : Hrvatsko knjižnièarsko društvo, 2003. Str. 1.

2. Povijest grada Siska

Sisak je grad o čijoj se kulturnoj i političkoj prošlosti puno pisalo. Trajnost urbanog življenja na području današnjeg grada Siska pratimo više od 2000 godina. Sisak je tokom godina mijenjao ime: Segesta, Segestica, iz predrimskog razdoblja, Siscia u vrijeme Rimskog Carstva, Siscium u ranom srednjem vijeku, Sissek, Sziszek, Sciteck, Zysek, Sizscium, Scytzyc, Zitech, Scyteck, Sziszak pa sve do hrvatskog naziva Sisak.²

Prostori današnjih sisačkih ulica mijenjali su svoj izgled prateći promjene kultura i civilizacija. U razdoblju mlađeg željeznog doba poznat je Oppidum Segestica kojeg 35. godine pr. Kr. osvaja rimski car Oktavijan. Novo naselje Siscia razvija se na lijevoj obali Kupe. Sisak je bio središte trogodišnjeg otpora Ljudevita Posavskog, a nakon njegova povlačenja, grad pripada pod vlast Ludovika Njemačkog.

Od 1215. godine feudalni gospodar Siska i područja oko njega postaje Zagrebački kaptol i Sisak ostaje u njegovu vlasništvu do 19. stoljeća. Grad egzistira kao mirno trgovačko i poljoprivredno središte. Razvija se na obje obale rijeke Kupe: kao Vojni Sisak s desne i Civilni Sisak s lijeve obale. Naselja su okrenuta jedno prema drugomu i prema rijeci Kupi koja za njih život znači. Godine 1874. dva se naselja ujedinjuju te Sisak dobiva status slobodnog kraljevskog grada. Tada počinje nagla urbanizacija: gradnja infrastrukture, uređenje ulica, trgova, gradnja brojnih objekata javne namjene.³

Danas je Sisak poznat po riječnoj luci, Rafineriji Nafta, Mlinu i pekarama. Nekada je u Sisku djelovala i Željezara te je Sisak bio jedan od najvećih industrijskih gradova u bivšoj Jugoslaviji. Sisačka povijest promatrana kroz stoljeća primjer je ponavljanja povijesnih iskustava. Neizazvana agresija obrušavala se na grad i njegove stanovnike, ne vjerujući ono što je Sisak toliko puta dokazao, a to je da je on i dalje ovdje, traje i postoji.

---

² Sisak.hr/povijest-града/

³ www.muzej-sisak.hr/povijest-siska/

3. Hrvatska u 19. stoljeću i pojava prvih èitaonica

Krajem 18. i poèetkom 19. stoljeæa hrvatski su staleži vodili borbu na tri strane: protiv nametanja maðarskog jezika i odbacivanja hrvatske autonomije, protiv novog austrijskog centralizma i apsolutizma Franje I., te protiv francuskih politièkih i osvajèkih težnji. Postojala su tri narjeèja hrvatskog jezika: štokavsko, kajkavsko i èakavsko. Službeni jezik u Saboru, Vladi i Crkvi bio je latinski. U to vrijeme nije bilo jedinstvenog standardnog hrvatskog jezika.

Hrvatski sabor je 1827. godine odlueio da se u hrvatskim školama uèi maðarski kao obvezatan predmet. Bio je to znak za uzburu, za nastupanje novog naraštaja, koji æe borbu za hrvatska prava, autonomiju i jezik izvesti iz sabornice na ulicu, u narod, u društva, stranke, knjižnice, èitaonice i škole.⁴

Opæi kulturni i nacionalni pokret zahvatio je ponajprije mlado hrvatko graðanstvo. Oko Ljudevita Gaja poèelo je okupljanje skupine intelektualaca, koja æe povesti narodni preporod. U to vrijeme, 1830. godine, Ljudevit Gaj izdao je svoju knjižicu „Kratka osnova horvatskoslavenskog pravopisanja”, koja se smatra revolucionarnim korakom u nacionalnoj kulturi. Nedugo nakon toga, 1835. godine izašle su Gajeve „Novine horvatzke”, te njihov književni prilog „Danica Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinzka”, u kojem su objavljivani domoljubni tekstovi.

U prvoj polovici 19. stoljeæa pojavile su se i prve èitaonice, koje su osim zabavno društvene uloge dobile nacionalno, a zatim i politièko znaèenje. Postale su središta preporodnog rada. Prva èitaonica u Hrvatskoj osnovana je na inicijativu Metela Ožegovica pod imenom „Priatelji našeg narodnog slovstva” u sijeènju 1838. u Varaždinu, ali radila je samo nekoliko mjeseci. Prvog ožujka iste godine je, pod imenom „Ilirskoga èitanja društvo”, osnovana èitaonica u Karlovcu, a u kolovozu u Zagrebu, na inicijativu grofa Janka Draškoviæa, „Društvo èitaonice ilirske zagrebske”.

Prema tada važeæim zakonskim propisima èitaonice su za vlast i javnost formalno istupale kao filantropska i apolitièna društva, s prosvjetiteljskim i kulturnim èežnjama i ciljevima. Obièno su posjedovale po nekoliko desetaka èasopisa i novina razlièite provenijencije, dok su knjige bile vrlo rijetke i potjecale iz privatnih biblioteka èlanova upravnih tijela. U ta su tijela u pravilu

---

⁴ Pavliæeviaæ, D. Povijest Hrvatske. Zagreb : Naklada Pavièiaæ, 2007.

birani ugledni i obrazovani ljudi, što je, s obzirom na činjenicu da je u zemlji tek petina pučanstva bila pismena, omogućilo da one postanu kulturna i politička žarišta.⁵

4. Prva Gradska knjižnica u Sisku

---

⁵ Hrvatski narodni preporod-ilirski pokret. Zagreb : Školska knjiga : Stvarnost, 1988.

Dana 10. lipnja 1945. godine počela je raditi Gradska knjižnica u Sisku. Knjižnica je bila smještena u Gradskoj vijećnici u središtu grada, a danas je to zgrada Županije.

Knjižnica je posjedovala 2436 svezaka na domaćem jeziku i 1358 svezaka na stranim jezicima. Bila je otvorena za članstvo 2 puta tjedno, nedjeljom i srijedom. Privremeni knjižničar je bio profesor Bindinger, koji je inače bio dugogodišnji profesor fizike na sisačkoj gimnaziji. On je knjižnicu uređivao i nastojao sačuvati od uništenja. U knjižnici se počeo raditi katalog koji je sadržavao broj knjiga, pisaca, naslov, vrstu štiva, broj stranica, uvez, nakladu i godinu izdanja.

Donesena su i pravila za članarinu koja je godišnje iznosila 50 kn, posudba za jednu knjigu i jedan mjesec bila je 50 kn i za svakih sljedećih 14 dana 50 kn po knjizi. Blagajničke knjige bile su zajedno s blagajničkim knjigama Muzeja kod dotadašnjeg blagajnika u. m. Fabijana Kovača.⁶ Čitaonica je u to vrijeme bila smještena u zgradi JNOF-e također u središtu grada. Nudila je na čitanje tekuće štampu, razne brošure i časopise. Čitaonica se nalazila pod neposrednim vodstvom JNOF-e. Očekivalo se preseljenje knjižnice u istu zgradu čim se ona uredi.⁷

Tako završava povijesno razdoblje knjižnica i čitaonica u Sisku s puno pokušaja, truda, nemoći, nerazumijevanja, različitih političkih stavova, ali ipak razdoblje koje pokazuje da je kulturni život grada uvijek imao svoje sljedbenike i korisnike kao danas.⁸

---

⁶ Izvještaj Okružnom narodnom odboru Sisak od 23. lipnja 1945. Predmet : Stanje knjižnice i čitaonice.

⁷ Izvještaj Okružnom narodnom odboru Sisak od 17. lipnja 1945.

⁸ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

5. Povijesni razvoj Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ Sisak

5.1. Razdoblje od 1951. – 1969.

Gradska narodna knjižnica i čitaonica, kako je tada bio njezin službeni naziv, službeno je otvorena 22. travnja 1951. godine. Početni knjižnični fond sastojao se od 2000 knjiga, većim dijelom lijepe književnosti domaćih i stranih autora. Čitaonica je raspolagala sa 16 raznih listova, časopisa i drugih publikacija. Knjižnica i čitaonica zapošljava prvu knjižničarku 26.10.1951. godine koja istodobno obavlja i dužnost voditelja knjižnice. Mira Prpić pomaže pri preseljenju i uređenju knjižnice, inventarizira, klasificira i katalogizira postojeći fond knjiga, a kasnije sama nabavlja nove knjige. Knjige su se smještale u police po formatu (format A, B, C) i numerus currensu, odnosno dobivale su broj kako su pristizale u knjižnicu, a kasnije i stručne.⁹ Za stručne oznake koristila su se interna pravila Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Slika 1. Mira Prpić, iz arhiva NKČ Sisak

Na kraju 1951. godine knjižnica je imala 705 članova, a 852 člana na kraju 1952. godine. Više od pola članova su bili učenici i studenti, a ostalo građani, kućanice i radnici. Kada su članovi zaduživali knjige u člansku iskaznicu su se upisivale posuđene knjige, te datum kada je knjiga posuđena, odnosno vraćena.

Knjižnica je djelovala u samo dvije prostorije te joj je prostor bio premali. Po riječima gospođe Mire Prpić, u prvoj su se prostoriji nalazila dva ormara s knjigama, čitaonički stol oko kojeg je

⁹ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

bilo mjesta za dvanaest ljudi, pisani stol, te nekoliko stolica smještenih uz zidove. U drugoj su prostoriji bila tri ormara za knjige i pisani stol. Upisnina je bila 20 dinara, mjesečna članarina 5 dinara, a posudba 2 dinara po knjizi. Čitaonica je bila otvorena svaki dan od 10 do 13 i od 18 do 21 sat.

Posebna pozornost se posvećivala nabavi knjiga jer je fond Knjižnice kada je počela s radom bio vrlo siromašan te nije mogao zadovoljiti potrebe članova. Najviše je nedostajalo dječjih knjiga. Krajem 1952. godine fond je iznosio 4.100 knjiga. U toj godini knjižnica je bila pretplaćena na 40 publikacija. U knjižnici nije bilo odvojenog odjela za djecu, te su se dječje knjige i slikovnice počele odvajati 1954. godine na police ormara kojima je bio dopušten slobodan pristup. Od 1954. godine počelo se provoditi i posebno radno vrijeme za djecu, od 9 do 16 sati.¹⁰

Čitaonica je u 1955. godini primala 49 naslova novina i časopisa. Te su godine bila upisana čak 902 člana. Knjižnicom su se najviše koristili učenici pa je postojala opasnost da knjižnica postane učenička priručna knjižnica, međutim ti učenici postaju odrasli ljudi i nastavljaju posjećivati knjižnicu. Najviše se tražila beletristika, a pokazan je i interes za memoarski literaturu iz Drugog svjetskog rata. Jedini oblik promidžbe knjiga bio je izlog u kojem su se knjige izlagale. 1955. godine knjižnica počinje raditi od 8 do 20 sati.

Izvještaj za 1956. godinu donosi stanje u kojem se knjižnica nalazi. Tu je pet ormara i četiri metra dugački čitaonički stol koji je naslijeđen još iz predratne knjižnice. Nedostajali su kataložni ormari, police za časopise i police za knjige. Knjižnica se iste godine pretplatila na izdanja Leksikografskog zavoda i davala ih na korištenje samo u čitaonici, jer se nisu kao ni danas posuđivali izvan prostora knjižnice.¹¹

Krajem 1957. godine knjižnicom počinje upravljati Odbor knjižnice kao kolektivni organ upravljanja. Odbor knjižnice sastojao se od 4-9 članova. Te godine se povećao knjižnični fond te je imao 8.000 knjiga i upisanih 1.126 članova. U knjižnici su sada radile tri knjižničarke, Mira Prpić, Ankica Rupčić i Eva Krivošić.

---

¹⁰ Podaci o bibliotekama Savjetu za prosvjetu NRH u Zagrebu, 10. listopada 1957., potpisala upraviteljica knjižnice Mira Prpić

¹¹ Podaci o Knjižnici Radničkoj kulturno prosvjetnoj zajednici u Sisku, 9. travnja 1956., potpisala upraviteljica knjižnice Mira Prpić

Slika 2. Knjižničarke ispred Knjižnice 1957., iz arhiva NKÈ Sisak

Od 1959. godine knjižnica se uključila u „Mjesec knjige“, ali ih je najčešće vezala uz značajne datume i događaje iz Drugog svjetskog rata.

U razdoblju od 1961. do 1970. godine knjižnica je uvela UDK sustav stručenja knjiga, započela je izradom predmetnog kataloga, 1961. je prema Zakonu o bibliotekama Narodna knjižnica i čitaonica proglašena matičnom knjižnicom za područje Općine Sisak, otvorila je niz pokretnih knjižnica u selima.

Dana 8. svibnja 1960. godine u povodu proslave 15-godišnjice oslobođenja Siska svečano je otvorena suvremeno uređena Knjižnica i čitaonica. U uređenje su uložila mnoga sisačka poduzeća i ustanove. Knjižnica je ostala u istom, ali proširenom prostoru u Kranjčevićevoj 6, s

novim namještajem i obnovljenim prostorijama. Dakle ono što se u izvješćima kroz prošlo desetljeće stalno ponavljalo kao osnovni problem prostora, sada je riješeno.¹²

Te godine je knjižnica raspolagala s 10.000 knjiga. Najviše je bila zastupljena beletristika, manje stručna literatura, a čitaonica je bila pretplaćena na 25 naslova novina i 35 časopisa. Te godine knjižnica je dobila i novi naziv, Narodna knjižnica i čitaonica.

Knjige su se počele stružiti po UDK sustavu (međunarodna decimalna klasifikacija), a to je zahtijevalo puno posla, od promjene signature na knjigama, novog razmještaja knjiga po policama pa sve do uređenja kataloga.

Kako je to bila matična knjižnica za područje Općine Sisak trebalo je nadgledati rad knjižnica u selima, ustanovama, poduzećima, a za stalan i sustavan rad s ostalim knjižnicama bilo je potrebno zaposliti jednog stručnog radnika, ali tadašnje prilike nisu to dopuštale. Također je uvedena i međubiblioteka posudba knjiga s okolinom Siska.

Knjižnica se redovito aktivirala u provođenju akcije „Mjesec knjige“ organiziranjem više manjih izložbi knjiga u poduzećima i prosvjetnim ustanovama. Zajedno s Radničkim sveučilištem organizirala je i niz literarnih večeri.¹³

U knjižnici se uvodi radno mjesto čitaonice ili nadzornika čitaonice čija je dužnost bila evidentiranje tiska, njegovo čuvanje i spremanje na police.

Dana 1. listopada 1964. Knjižnica dobiva direktora, Ivana Matijaševića. Mira Prpić ostaje i dalje raditi na poslovima nabave i obrade informacija. Zbog što boljeg i bržeg informiranja članova knjižničarke Mira Prpić i Ankica Rupčić 1965. počinju izrađivati predmetni katalog. Abecedno, u bilježnicu, su upisivale predmetnice i uz njih popisivale knjige iz kojih je ta predmetnica uzeta. Kako je iskustvo i praksa pokazalo da je takav način nespretn, službenici sisačke knjižnice među prvima u Hrvatskoj uvode predmetni katalog na kataložnim listićima koji je i danas nezamjenjiva pomoć u davanju informacija.

Narodna knjižnica i čitaonica 1966. razvila je mrežu od 11 pokretnih knjižnica, ali ni broj knjiga ni njihov smještaj nije bio zadovoljavajuć. Većina ih je bila smještena u školama te su se tako

---

¹² Suvremena knjižnica u Sisku, Jedinstvo, 14. svibnja 1960.

¹³ Iz Gradske knjižnice, Jedinstvo, 14. siječnja 1961.

svojim sadržajem morale podvrgnuti programima školske lektire, a time suziti krug èitatelja i izgubiti stvarnu funkciju.¹⁴

Poèinje se govoriti o novom prostoru za Narodnu knjižnicu i èitaonicu jer je postojeæi opet postao pretijesan za sve knjige i aktivnosti kojima se knjižnica poèela baviti. Zatim se planirala i kupnja jednog bibliobusa kojima bi se knjige prevozile po selima.

1968. godine u Sisku je organiziran Majski festival kulture i tom prigodom je Rafinerija knjižnici predala svoj cjelokupni knjižni fon, osim struène literature. Ovom akcijom je znatno poveæan knjižni fond knjižnice. U društvenim prostorijama Rafinerije uređen je odjel Narodne knjižnice i èitaonice s oko 500 knjiga koje su se stalno izmjenjivale i ovisile o interesu èlanova. Na kraju 1969. godine knjižnica je u prostoru koji je pretijesan, èitaonièki prostor je smanjen i nije dopušteno provođenje aktivnosti. Također su nedostajala još barem dva struèna radnika za obavljanje poslova od nabave do odgovornog posla informatora.

5.2. Razdoblje od 1970. – 1989.

Kako su rasle Rafinerija, Źeljezara i Radonja tako je rastao i Sisak te je od 8.000 stanovnika prerastao u grad od 35.000 stanovnika. Važno je reæi da sredinom 1970-ih knjižnica dobiva novi moderno uređeni prostor, Djeèji odjel dobiva moguænost odvojenog prostora, knjižnica Sunja ulazi u sustav knjižnice Sisak, te knjižnica postaje Matièna knjižnica za Zajednicu opæina Sisak za narodne i školske knjižnice.

Knjižni fond na poèetku sedamdesetih godina je iznosio 40.000 knjiga za odrasle i djecu, èitaonica je bila pretplaæena na 35 naslova èasopisa i 45 novina i drugih publikacija. 1972. godine knjižnica dobiva novu direktoricu Boženu Jovanoviæ, stari direktor ostaje raditi u odjelu za odrasle do umirovljenja. Knjižnica je te godine imala deset pokretnih knjižnica u selima, te dvije za pripadnike Armije na terenu.

Veæ 1973. godine knjižnica ponovno dobiva novog direktora, Luciju Vitlov. Poèetkom prosinca 1973. godine usvojen je novi Statut temeljen na amandmanskim principima èime je obavljen

---

¹⁴ Ivanka Uzelaç, Pokretne biblioteke tek u razvoju, Jedinstvo, 5. ožujka 1966.

upis Knjižnice u sudski registar kao organizacije udruženog rada. Svi normativni akti usklađeni su prema novom Statutu. Zbor radnika ostao je najneposredniji organ samoupravljanja.¹⁵

1974. godine knjižnica je uspjela nabaviti školsku lektiru, priručnike, rječnike, stručnu literaturu jer su sredstva za knjige dobivale iz poreza na promet šundom.

Oskudica radnog prostora sve više je kočila redovnu djelatnost tako da se o nekim drugim akcijama u samom prostoru Knjižnice nije moglo ni govoriti. Najozbiljniji je problem bio Dječji odjel o kojem se konačno trideset godina poslije rata počelo ozbiljno razmišljati.¹⁶

Već sam navela da je sedamdesetih godina Narodna knjižnica i čitaonica Sisak postala Matična knjižnica Zajednice općine Sisak za narodne i školske knjižnice, a to je bilo krajem 1975. godine te znači da knjižnica ima zadatak proučavati stanje, potrebe i uvjete rada školskih i narodnih knjižnica, zatim je potrebno usklađivati stručni rad knjižnica, voditi brigu o poslovanju i o stručnom usavršavanju bibliotekara.

Dana 1. siječnja 1976. godine knjižnica u Sunji ulazi u sastav Narodne knjižnice i čitaonice Sisak. Knjižnica s oko 3.500 knjiga smještena je u dvije prostorije od 40 metara kvadratnih Doma kulture Bratstvo Sunja.¹⁷

U rujnu 1976. godine počeli su radovi na izgradnji hotela za samce u čijem je prizemlju planirana knjižnica.

---

¹⁵ Izvještaj o radu Radne zajednice NKČ od 27.9.1972.-2.3.1974., bez datuma, potpisana predsjednica Radne zajednice Narcisa Đurić

¹⁶ Đuro Gajdek, Još jednom o problemima Knjižnice, Jedinstvo, 17. siječnja 1974., str.6.

¹⁷ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

Slika 3. Zgrada NKÈ Sisak pred useljenje, iz arhiva NKÈ Sisak

Uz proslavu Dana INA-Rafinerije nafte, 21. rujna 1977. u prizemlju samaèkog hotela otvorena je Narodna knjižnica i èitaonica Sisak. Tu je preseljen odjel za odrasle sa svojih 54.000 knjiga, èasopisa i novina. Knjižnica je imala podrum, prizemlje i galeriju objekta, površine 1020 metara kvadratnih. Prostor je bio uređen moderno i funkcionalno te je bio èetiri puta veæi od starog prostora. Dok se knjižnica selila to su vrijeme iskoristili za reviziju fonda kako bi se utvrdila stvarna kolièina i stanje knjižnog fonda.

Djeèji odjel poèinje sa samostalnim radom u prostoru u kojem je knjižnica provela 26 godina. Tu ostaje 13.000 slikovnica i knjiga za djecu, zaposlena su dva radnika, uvodi se kutiæ igara, djeèja èitaonica, mala prièaonica, organiziraju se priredbe, kazališne predstave.

Interes djece i njihovih roditelja za rad Djeèjeg odjela bio je vrlo velik. Odlazilo se u èetiri sela da bi se djeci, koja nisu u moguænosti doæi u knjižnicu, odnosile knjige i slikovnice.

Kako knjižnica više nije bila u skuèenom prostoru otvorile su se moguænosti izložbenih djelatnosti i književnih susreta.

1979. godine nastavljaju se započete aktivnosti koje su uèestale od odvajanja Odjela za odrasle od onog za djecu. kroz cijelu godinu knjižničarka Renata Holcer, zadužena za prièanje, isprièala je 109 prièa, 63 u prostorijama knjižnice, a 46 u prostorima na seoskom podruèju. Bilo je i gostiju, Stanislav Femeniæ i Miloš Kordiæ te Arsen Dediæ koji je uspio i raspjevati veselu publiku.¹⁸

„Mjesec knjige“ 1979. godine bio je u sklopu obilježavanja Međunarodne godine djeteta. Knjižnica se uključila u tu akciju sakupljanjem sredstava za nabavu školske lektire. U Odjelu za odrasle postavljena je izložba u suradnji s Muzejom Sisak. Književne susrete održali su Slavko Jendrièko i Miloš Kordiæ.¹⁹

Do početka osamdesetih u knjižnici je zaposleno deset novih struènih radnika.

U osamdesete godine knjižnica ulazi s tri odvojena odjela, Odjel za odrasle koji je imao fond od 70.000 knjiga, Odjel za djecu koji je imao 16.000 knjiga te Odjel u Sunji koji je imao 4.000 knjiga. Godine 1982. Narodna knjižnica i èitaonica Sisak dobiva novog direktora, Gorana Zagorca. Ista ta godina je bila Međunarodna godina knjige. U Dječjem odjelu je uređena igraonica i èitaonica u kojoj su djeca mogla provoditi svoje slobodno vrijeme.

25. svibnja 1982. godine otvorena je Igrroteka Dječjeg odjela, a to je znaèilo da su se igraèke mogle posuditi izvan prostora knjižnice kao i knjige.

1983. godine knjižnica dobiva novo cjelodnevno radno vrijeme, radnim danom od 8 do 20 sati, subotom od 8 do 12 sati. Promjena radnog vremena je poveæala broj èlanova i bila je u mogućnosti prilagoditi se njihovim zahtjevima. Redovno su se održavali književni susreti i postavljale su se izložbe. U ljeto iste godine otvorena je knjižna stanica u sisaèkom odmaralištu u Zaostrogu na moru s 300 knjiga popularnog sadržaja za djecu i odrasle. Taj se fond svakog ljeta dopunjavao novim knjigama te je iduæe godine narastao na 500 knjiga.²⁰

Druga knjižna stanica NKÈ otvorena je u Spomen-domu boraca u Odri 10. listopada 1983. godine. U prostoru od 30 m² bilo je smješteno 300 dječjih i 1.200 knjiga za odrasle. Dio knjiga

---

¹⁸ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i èitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica Sisak, 1997.

¹⁹ D., Trajna društvena akcija, Jedinstvo, 8. studenoga, 1979., str.7.

²⁰ Izveštaj o radu i poslovanju u I polugodištu 1983. godine, 7. rujna 1983., potpisan direktor NKÈ Goran Zagorac

izdvojila je NKĚ, a dio su poklonili mještani. Knjižna stanica bila je otvorena ponedjeljkom i srijedom od 12 do 19 sati.²¹

Tokom 1984. godine knjižnica je osnovala Aktiv školskih knjižničara osnovnih škola, a u sklopu Dječjeg odjela redovito su se prièale prièe koje su bile tematski vezane uz znaèajne dogaðaje, tijekom zimskih praznika za uèenike viših i nižih razreda je organizirano je kviz natjecanje.

Od 27. svibnja 1986. godine Rješenjem o utvrðivanju mreže regionalnih biblioteka u SRH Knjižnica Sisak postaje Matieàna biblioteka ZO Sisak za sve vrste biblioteka.²²

1987. godine otvoren je novoureðeni prostor Dječjeg odjela. Nije mijenjan prostor, samo je suvremeniji i funkcionalniji, te je ureðen i vanjski dio zgrade. Takoðer je ureðen i kutak za igraonicu najmlaðih, knjižni fond je imao 14.000 knjiga, u istom prostoru je postavljen i prvi kompjutor koji je služio za unos i obradu knjiga.

Rasporeðivanjem voditelja Matieàne sluþbe krajem 1987. godine, uèinjen je veliki pomak u knjižničnom poslu naše regije. Na tom mjestu zaposlena je Jasna Jednaèak. U prvoj godini rada provedeno je anketiranje svih knjižnica kako bi se dobili odgovarajuæi podaci. Nakupljeni problemi rješavaju se redom.²³

Kroz 1988. godinu knjižnica je ostvarila najznaèajniiji struèni posao kroz potpunu reviziju knjižnog fonda. Posljednja cjelovita revizija obavljena je 1977. godine. Nije se sa sigurnošæu moglo znati kojim fondom raspolaþe knjižnica. Revizija se obavila tako da je svaka knjiga na polici popisana. Popis se radio na kataloþnim listiæima. Kasnije su se listiæi slagali po inventarnom broju, pa se znalo gdje nedostaje broj da tamo nedostaje i knjiga. Tijekom revizije knjižnica je bila zatvorena dva mjeseca za graðanstvo. Nakon završetka revizije utvrðeno je da je izgubljeno 6.737 knjiga, a 5.336 ih je bilo poderanih i zastarjelih. Kako je posao revizije vrlo zahtjevan i traþi angaþiranje više ljudi te vremenski dugo traje, takva cjelovita revizija se provodi svake desete godine. Svake godine se obavljao otpis starih i poderanih knjiga.

---

²¹ Lj.B., Knjižnica u Odri, Jedinstvo, 10. listopada 1980., str.8

²² Izvještaj o radu i poslovanju NKĚ Sisak u 1987. godini, 20. sijeènja 1988., potpisan direktor NKĚ Goran Zagorac

²³ Zorko, Ð. Povijest knjižnica i èitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica Sisak, 1997.

5.3. Razdoblje od 1990. – 2001.

U ovom razdoblju mijenja se način upravljanja ustanovom, ukida se Zbor radnika, a postavlja se Upravni odbor, zatim Upravno vijeće, Knjižnici se priključila Knjižnica Željezara, Dječji odjel je preuređen u multimedijalni centar.

Iako se 1990. godine rat već mogao naslutiti u nekim krajevima Hrvatske, knjižnica je provodila svoj program kako je ranije zacrtano. Matična služba održala je nekoliko savjetovanja. Odjel za odrasle organizirao je izložbe.²⁴

Osim stalnih radio emisija UNESCO klub knjižnice predstavio se likovnom mapom „Ljudima dobre volje“ akademskog slikara Slave Striegela. Mapa je tiskana u 50 primjeraka i promovirana u povodu Božića. Kroz čitavu 1990. godinu nastavljeno je prièanje prièa za najmlađe dva puta tjedno, a tog je Božića po prvi puta pod okloènim borom djeci isprièana prièa.²⁵

U Odjelu za odrasle nabavljeno je novo personalno raèunalo koje je omogućilo bržu obradu knjiga i veću mogućnost pretraživanja u sljedećim godinama rada NKÈ.²⁶

U 1991. godini broj èlanova se smanjio zbog sve teže političke i ekonomske situacije. Tada su građani više pratili događanja na televiziji i radiju nego što su èitali knjige. Te godine je knjižnica u prvih šest mjeseci uspjela ostvariti dio željenog plana. Za Uskrs 1991. godine u organizaciji UNESCO kluba prvi puta u knjižnici, ali i gradu Sisku postavljena je izložba pisanica koje su oslikali sami građani. Izložba je imala veliki uspjeh, a dodijeljena je i nagrada za najljepšu pisanicu.²⁷

Godinama planirana i pripremana integracija NKÈ s Knjižnicom Željezara provedena je 01. srpnja 1991. godine. Ukidanjem OSIZ-a kulture Željezare Sisak i SIZ-a kulture, a na prijedlog Upravnog odbora Željezare Sisak, prostor, oprema i djelatnici dolaze u sastav NKÈ.²⁸ Bile je smještena u prostoru od 183 m², a tamo se nalazi i danas. Imala je fond od 19.000 knjiga i bila su zaposlena tri djelatnika.

---

²⁴ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i èitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica Sisak, 1997.

²⁵ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i èitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica Sisak, 1997.

²⁶ Izvješće o radu i realizaciji plana za 1990. godinu, 10. veljaèe 1991., potipao direktor NKÈ Goran Zagorac

²⁷ Podijeljene nagrade za najljepšu pisanicu, Jedinstvo, 18. travnja 1991.

²⁸ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i èitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica Sisak, 1997.

Na početku 1991. godine napravljena je i revizija zastarjelog i neuporabljivog fonda. Dio knjižnog fonda je po svojoj strukturi i sadržaju postao neprimjeren za tadašnje vrijeme i potrebe. Posebno se vodilo računa o Dječjem odjelu gdje su bili svjesni da se najmlađima treba ponuditi lektira na hrvatskom jeziku. Tokom te revizije knjižnica je ostala bez velikog broja otpisanih knjiga ili knjiga koje su samo stavljene u spremište. Postojao je i problem velikog broja nevraćenih knjiga članova koji su napustili grad na samom početku rata. Znali su da što prije trebaju osvežiti fond, razmjestiti knjige, zapravo premjestiti knjige hrvatske književnosti i povijesti od knjiga jugoslavenske književnosti. Sve je to bilo teško jer je knjižnicu, kao i njene djelatnike zatekao rat sa svim problemima koje donosi. Zgrada Dječjeg odjela bila je pogođena, te Dom kulture u Sunji koji je teško oštećen, ali fond je ostao neoštećen. Odjel u Sunji je morao biti privremeno zatvoren zbog rata. Odjel za Odrasle i Dječji odjel bili su otvoreni cijelo vrijeme sa skraćenim radnim vremenom.

Na početku 1992. godine knjižnica priprema i šalje knjige za pokretnu knjižnicu u vojnoj bazi u Žažini i za ranjenike u sisačkoj bolnici. Pokušava se na jedini mogući način za tu djelatnost pomoći onima koji su izloženi najvećoj opasnosti.²⁹

Za Mjesec knjige 1992. godine otvoren je prošireni Dječji odjel s igraonicom u Knjižnici Željezara, nastavljeno je promocijom knjige „Bibliografija o Sisku“ i separatom bibliografije „Bibliografija o bici kod Siska 1593.“ Đurđe Zorko. Bile su to prve knjige u nakladi Narodne knjižnice i čitaonice, objavljene uz pomoć fonda u kulturi.³⁰

U jedanaestom mjesecu iste godine otvoren je odjel NK Sisač u Sunji, sada u novom prostoru, u zgradi osnovne škole. Tada je započeo i novi oblik rada igraonica u dječjim odjelima. Djelatnice vrtila su za djecu prognanike i izbjeglice vodile igraonice. Igraonice su bile vrlo posjećene jer su djeca u tom teškom razdoblju za njih rado dolazila na igru i druženje.

Regionalna Matična služba za knjižnice Siska i Banovine uz pomoć Mjesne zajednice Galdovo i Sekretarijata za društvene djelatnosti općine Sisač uredila je knjižnicu u Društvenom domu Galdovo.³¹ Otvoren je 2. travnja 1993. godine kao ogranak NK Sisač. Fond od oko 1.000 knjiga

---

²⁹ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisač : Nakladnik Narodna knjižnica i čitaonica Sisač, 1997.

³⁰ A.P., Bibliografija o Sisku, Većernji list, 19. listopada 1992.

³¹ Galdovo je 1993. godine bilo najveća sisačka mjesna zajednica

izabran je za potrebe šireg čitateljstva jer se željelo omogućiti lakši i brži pristup knjizi onima koji ne stanuju u blizini knjižnice.³²

Te godine NKČ izdaje i svoj prvi Bilten. Urednica Biltena bila je Božena Waltl. Bilten je trebao izlaziti tromjesečno, a bio je namijenjen prvenstveno korisnicima i stručnom osoblju.³³

U Okružnom zatvoru u Sisku 3. ožujka 1994. godine, Matična služba NKČ otvorila je knjižnicu namijenjenu zatvorenicima i pritvorenicima zatvora. Knjige koje su neuredno stajale po hodniku obrađene su i dane na korištenje privremenim stanovnicima zatvora.³⁴

U 1995. godini nastavlja se dobra suradnja s drugim kulturnim ustanovama te je tako knjižnica ustupila svoj prostor Povijesnom arhivu Sisak za izložbu pod nazivom „Sisački statuti i pravila“. U Dječjem odjelu su izvedene dvije uspješne lutkarske predstave „Škola za gljivice“ i „Zečje i pačje“. UNICEF provodi program „Korak po korak do oporavka“ koji je namijenjen djeci stradalnicima rata, a program se provodio svake subote u Odjelu Željezara. Svrha programa bila je otkriti traume kod djece prognanika, te im pomoći to što lakše prebroditi. Program je vodila Vesna Ivanković.³⁵

Za Matičnu službu NKČ 1995. godina je bila vrlo značajna. Kako je u ljetu te godine oslobođeno cijelo područje Sisačko-moslavačke županije, bilo je potrebno obići i utvrditi stanje svih knjižnica koje su pune četiri godine bile nedostupne. Knjižnični fond nije bio uništen pa su neke knjižnice vrlo brzo stavljene u funkciju. Bilo je važno popraviti prostor da ne bi došlo do daljnjeg oštećenja. Velikim zalaganjem voditeljice Matične službe Jasne Jednaček uz pomoć svih djelatnika NKČ pregledani su i očišćeni od zastarjelih i nepotrebnih knjiga fondovi u knjižnicama Petrinje, Gline, Kostajnice, Dvora i Vojnića.³⁶ Već 2. studenoga 1995. je otvoren Dječji odjel, a nekoliko dana kasnije i Odjel za odrasle u Petrinji u istom prostoru u kojem se nalazio i prije rata.³⁷

I u 1996. godini Matična služba je intenzivno radila na osposobljavanju i uređenju preostalih knjižnica u donedavno okupiranim područjima. Ministarstvo kulture je novčano pomoglo za

---

³² S.J., Knjiga bliže čitatelju, Sisački tjednik, 15. travnja 1993.

³³ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

³⁴ D.P., Humanizacija uz pomoć knjige, Sisački tjednik, 3. ožujka 1994.

³⁵ L. Krivošić, Korak po korak do oporavka, Večernji list, 7. travnja 1995.

³⁶ S. Waltl, Sačuvana hrvatska izdanja, Sisački tjednik, 21. rujna. 1995.

³⁷ S.W., Ponovno uređena knjižnica, Sisački tjednik, 9. studenoga 1995.

moderno uređenje i opremanje knjižnica. Obnovljeni su knjižnièni fondovi, nešto knjiga je poklonjeno, nešto je kupljeno.

Željezara Sisak je obogatila knjižni fond NKÈ-a darovavši joj knjige. Odluku o darivanju donio je Upravni odbor „Željezare“, a prihvatilo je Gradsko poglavarstvo. Između 8.650 knjiga 42 autora nalaze se i mnogi hrvatski književnici, publicisti i esejisti, te su neke knjige poklonjene knjižnicama u oslobođenim dijelovima Hrvatske.³⁸

Igraonica Dječjeg odjela prestala je s radom tokom 1995. godine jer su se odgajateljice vratile na svoja radna mjesta u Petrinji. Do tada je Igraonica radila 18 godina, a da je to bilo uspješno pokazali su nekadašnji članovi, a sada roditelji koji su rado dovodili svoju djecu na igru.

U godini obilježavanja 120. obljetnice prve Narodne knjižnice Sisak, za Dan državnosti otvoren je Dječji odjel knjižnice preuređen u multimedijски centar. Djeci do osmog razred osnovne škole pruža se mogućnost lakog i brzog dolaženja do razlièitih informacija, praćenja filmskih i video projekcija. Uređena je i igraonica u kojoj djeca predškolskog uzrasta mogu kreativno provoditi vrijeme pod stručnim vodstvom.³⁹

Slika 4. Igraonica Dječjeg odjela, iz arhiva NKÈ Sisak

³⁸ M.Geriæ, Knjige i na oslobođena područja, Veèernji list, 4. svibnja 1996.

³⁹ S.W., Novi sadržaji za djecu, Sisaèki tjednik, 5. lipnja 1997.

Slika 5. Multimedijski odjel u Dječjem odjelu, iz arhiva NKÈ Sisak

Krajem 1997. godine Matična služba NKÈ je završila obnovu oštećenih knjižnica te su otvorene knjižnice u Dvoru, Sunji i Gvozd. NKÈ se krajem godine priključila na Internet te je tako dala svojim korisnicima još veće mogućnosti informiranja.

Dječja igraonica Dječjeg odjela NKÈ djeluje i kao kompjuterska igraonica jer se djeca koriste edukativnim programima uz koje uče slova, brojeve, geometrijske oblike te korištenjem kompjuterskog „miša“ mališani razvijaju motoriku šake.⁴⁰

Važno je napomenuti da je u razdoblju do 2001. godine napravljen prilaz za invalide ispred Odjela za odrasle kako bi korisnicima s invaliditetom knjižnica bila jednako dostupna. Sredinom 2000. godine počela je raditi Knjižnica i čitaonica Martinska Ves koja je odvojena, ali joj NKÈ vodi administrativne poslove.

Na kraju 2001. godine Sišani su pročitali 250 000 knjiga i knjižnica ima preko 10 000 članova.

---

⁴⁰ D.G, Dječja igraonica postaje i kompjuterska igraonica, Večernji list, 18. siječnja 2000.

5.4. Razdoblje od 2002. – 2015.

U ovom razdoblju napravljena je informatizacija te članovi mogu pretraživati knjižni fond putem Interneta (www.nkc-sisak.hr).

Već treću godinu zaredom 22.04. u svim odjelima NKĀ novim članovima omogućen je besplatan upis, a razlog tomu je poseban naèin obilježavanja Dana sisaèke knjižnice, uz prisjeæanje na 22.04.1951. godine kada je osnovana ta kulturna ustanova.⁴¹

Godine 2002. u NKĀ su uvedene plastificiranje iskaznice koje omogućuju posjet svim trima odjelima: Odjelu za odrasle, Dječjem odjelu i Odjelu Caprag. Dok iskaznice nisu bile plastificirane nije bilo moguæe s jednom iskaznicom zaduživati knjige u svim odjelima.

U 2003. godini službeno je otvoren Odjel za tinejdžere koji se nalazi u Odjelu za odrasle te ima literaturu namijenjenu teen korisnicima, te su u sklopu odjela stavljena i tri raèunala s pristupom internetu.

Tokom 2006. godine poèinje se intenzivno tražiti nova moguæa lokacija knjižnice jer knjižnica ostvaruje odliène rezultate, ali više nalièi knjižnici u nekom manjem selu nego gradskoj knjižnici.⁴² U ovoj godini se i pripremala revizija knjiga te tako èlanovi knjižnice mogu kupiti brojne stare knjige veæ po kunu. Knjižnica je htjela višak knjiga podijeliti bolnièkim, zatvorskim i sliènim knjižnicama, ali kako se nitko nije javljao odluèili su ih ustupiti korisnicima te novac od prodaje æe namijeniti kupnji novih izdanja knjiga.

Od poèetka 2006. godine u NKĀ je poskupjela èlanarina za 60% te sada iznosi 100 kn. Razlog tomu je dugogodišnje nemijenjanje èlanarine, ali i programi koje nudi knjižnica.⁴³

2007. godine je bila promocija prvog godišnjaka knjižnièara Źupanije. U godišnjaku se nalaze struèni tekstovi, vijesti, promicanje èitanja i ostale teme vezane za knjižnièarstvo. Ponovno dolazi do smanjenja cijene godišnje èlanarine te ona ponovno iznosi 60 kn. Takoðer je

---

⁴¹ N.È., Besplatan upis novim èlanovima, Veèernji list, 23. travnja 2002.

⁴² Koraljka Djetliæ, Knjižnici novi prostor, Jutarnji list, 09.11.2006.

⁴³ N.È., Poveæanje èlanarine, Veèernji list, 28.01.2006.

dogovoreno zbrinjavanje golemog knjižniènog fonda nekadašnje struène knjižnice Źeljezare Sisak, te NKÈ pohranjuje publicistièka i leksikografska izdanja.⁴⁴

Ponovno se pokreæe razmatranje preseljenja knjižnice koja bi trebala preæi u prostore propale trgovaèke kuæe Sisaèki robni centar, ali vlasnik traži 11 milijuna kuna. Ponuda je primamljiva jer je lokacija dobra i vrlo je blizu tadašnjem Odjelu za odrasle, jedino je cijena previsoka. Bilo bi dobro da knjižnica ima mogućnost preseljenja u novi, veæi prostor jer sada djeluje u tri prostora za koja plaæa visoke najamnine.

15.10.2007. godine Djeèji odjel NKÈ-a je proslavio 30 godina rada Djeèjeg odjela u samostalnom prostoru. Ta prigoda je obilježena nizom aktivnosti. Pripreme za cijeli program su zapoèele poèetkom godine zbog prikupljanja tekstova, fotografija, èlanaka iz starih novina te je sve to digitalizirano na sedam velikih plakata. Obilježavanje djelovanja Djeèjeg odjela održano je susretom s nekadašnjim i sadašnjim èlanovima knjižnice. Za sam kraj proslave pripremljen je struèni skup za knjižnièare na temu novih medija u djeèjim knjižnicama.⁴⁵ Tada Djeèji odjel knjižnice uvodi besplatnu èlanarinu za sve prvašiæe. 18. prosinca 2006. godine pod pokroviteljstvom NKÈ Sisak promoviran je „Sisaèki biografski leksikon“ autorica Jasminke Jagaèiæ Boriæ i Đurðe Zorko. Buduæi su autorice ujedno i djelatnice Narodne knjižnice i èitaonice Sisak, koju gotovo od samog nastanka prati izgradnja vlastite zavièajne zbirke, ne treba sumnjati u informativnu vrijednost njihova djela.⁴⁶

U 2008. godini Knjižnica Sunja se izdvaja iz matiène knjižnice NKÈ te poèinje djelovati kao samostalna knjižnica i èitaonica.⁴⁷ Zbog velikog broja nepokretnih i bolesnih korisnika pokrenuta je akcija „Knjigom do kuænog praga“. Knjige æe se dostavljati doma svakih 14 dana. U ovom trenutku knjižnica broji 8 000 èlanova.⁴⁸

Zbog velikog broja kraða knjiga, NKÈ se osigurala novim sustavom protiv kraða. Savka knjiga ima umetnutu metalnu trakicu koja se zaduživanju demagnetizira nakon èega se kroz sigurnosna vrata može mirno proæi. Kako je trakica nevidljiva, a nema ni signala pri provlaèenju knjiga,

---

⁴⁴ N.È., Pohranjivanje knjižniènog fonda Źeljezare Sisak, Veèernji list, 01. ožujka 2007.

⁴⁵ Nataša Bujas, Dunja Holcer, Proslava 30 godina rada Djeèjeg odjela, Godišnjak knjižnièarskog društva Sisaèko-moslavaèke Źupanije 2008.

⁴⁶ Petra Sigur, Sisak dobio bibliografski leksikon, Godišnjak knjižnièarskog društva Sisaèko-moslavaèke Źupanije 2007.

⁴⁷ N.È., Knjižnica Sunja se odvaja od NKÈ-a, Veèernji list, 24. sijeènja 2008.

⁴⁸ D.K., Knjigom do kuænog praga, Veèernji list, 01. veljaèe 2008.

mnogi korisnicu su pomislili da je naprava lažna.⁴⁹ Tijekom 2008. godine počinje djelovati DVD-teka koja u sva tri odjela ima 2 700 naslova. Odjel Caprag počinje obilježavati Međunarodni dan obitelji koji se slavi 15. svibnja. Događaj se obilježava uz velik broj glazbeno-scenskih nastupa, dječjih zborova i predstava za djecu. Projekt poticanja čitanja pod nazivom „Natjecanje u čitanju naglas“ pokrenut je u Ogranku Caprag 2008. godine prema nizozemskom modelu istoimenog natjecanja. Radi se o natjecanju u kojem sudionici biraju omiljeno štivo i izražajno ga čitaju pred publikom. Namijenjeno je učenicima osnovnih škola. Pokrenuto je s ciljem poticanja čitanja, razvoja čitalačkih navika te popularizacije knjiga. Osnovna zadaća natjecatelja je vršnjacima preporučiti knjigu.⁵⁰ Osniva se poseban Odjel bošnjačke književnosti u Odjelu Caprag, te se pokreće inicijativa da Odjel Caprag postane centralna knjižnica Bošnjaka Hrvata. Također se otvara Igraonica Zvončica u Capragu.

Knjižnica uvodi Biblioterapijske susrete za korisnike Centra za rehabilitaciju Komarevo, a održava ih biblioterapeutkinja Snježana Šnajder.⁵¹

2010. godine dolazi do smjene dugogodišnjeg ravnatelja knjižnice Gorana Zagorca, a za vršitelja dužnosti izabrana je diplomirana knjižničarka Snježana Pokorny koja postaje i ravnateljica. Važno je napomenuti da se i u sva tri odjela NKĀ-a uvodi tečaj Informatika 50+ koji starije od pedeset uvodi u svijet računala. Tečaj je izazvao veliki interes starijih građana i korisnika knjižnice.

2011. godine knjižnica slavi šezdeseti rođendan, danas je to respektabilna gradska ustanova koja ima oko 11.000 korisnika. Opet se poteže pitanje rješavanja novog prostora, ali do danas je knjižnica u istom prostoru.

Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac je primila pismo Ministarstva kulture o prihvaćanju inicijative osnivanja Središnje knjižnice Bošnjaka pri NKĀ. To je dio programa narodnih knjižnica koje po svojoj temeljnoj ulozi moraju osigurati knjižnične usluge za sve vrste, kategorije i dob nacionalnih manjina. Ministarstvo kulture osigurava sredstva za nabavu knjiga na jezicima manjina, korištenje, nabavu opreme, manifestacije i međuknjižničnu posudbu.

---

⁴⁹ D.K, Novi sustav protiv krađe knjiga u NKĀ, Večernji list, 27. veljače 2008.

⁵⁰ Iz knjižnične dokumentacije Ive Dužić i Nataše Bujas. Naziv : Čitanje je zakon!

⁵¹ J. Grgurić, Biblioterapija u knjižnici, Večernji list, 14. travnja 2010.

1951. godine knjižnica je imala ime Gradska narodna knjižnica i čitaonica, 1963. godine je promijenila naziv u Narodnu knjižnicu i čitaonicu, a 24.11.2011. godine knjižnica mijenja ime, te se od tada zove Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak, a inicijativa je pokrenuta povodom desete obljetnice smrti tog pisca.

U 2012. godini ravnateljica Snježana Pokorny pokreće program pružanja knjižnične usluge za slijepu i slabovidne osobe. NKČ je jedna od prvih knjižnica u Hrvatskoj koja je pokrenula takav program. Ima dva računala opremljena programom koji omogućava čitanje teksta te će stotinjak slijepih korisnika moći koristiti zvučne zapise i internet, a u tome će im pomagati dva osposobljena djelatnika.⁵²

U Odjelu Caprag je otvoren odjel multimedije koji ima gotovo 1500 DVD-a (dječji animirani i igrani filmovi, dokumentarni filmovi i filmovi za odrasle), 56 CD-a, 103 igre i 8 računala koji će biti dostupni djeci i odraslima te će krenuti radionica informatike +50.⁵³

Tijekom 2013. godine NKČ osniva mobilne timove koji će članovima Udruge slijepih i slabovidnih osoba grada Siska u njihove domove donositi naslove koje naruče. U mobilnim timovima bilo je petnaest građana grada Siska koji su zaposleni putem javnih radova. Članovi Udruge također imaju pravo na upis u NKČ bez plaćanja godišnje članarine.

Nakon velike revizije knjižnica je imala puno knjiga za otpis te je potaknuta akcija „22 sata antikvarijata“ koja se odvija u Mjesecu hrvatske knjige. Namjera je bila potaknuti građane na razmjenu knjiga. Knjigama je pri prodaji određena simbolična cijena od jedne kune kako bi ukazali na vrijednost knjige i čitanja.⁵⁴ U 2013. godini je bilo Natjecanje u čitanju naglas na nacionalnoj razini, koju je Europska organizacija za poticanje čitanja EU READ proglasila Europskom godinom čitanja naglas. Prvo nacionalno natjecanje u čitanju naglas održano je 13.11.2013. godine. Natjecanje je, na poticaj *Komisije za knjižnične usluge za djecu i mlade* Hrvatskog knjižničarskog društva, postalo središnji događaj Mjeseca hrvatske knjige, a održavano je na dvije pozornice Interlibera. Veliki odaziv natjecatelja i osmjesi na licima pobjednika, ali i sudionika bili su poticaj organizatorima za pripremu 2. nacionalnog natjecanja u čitanju naglas 2014. godine. Za mjesto održavanja bio je predviđen Sisak, grad u kojem je priča

---

⁵² D.P., Knjižnica pruža usluge slijepim i slabovidnim osobama, nST, 23. veljače 2012.

⁵³ V.L.M, Odjel multimedije u Capragu, Večernji list, 31. listopada 2012.

⁵⁴ S.Waltl, 22 sata antikvarijata, nST, 24. studenog 2013.

o èitanju naglas i zapoèela.⁵⁵ Također je povodom Međunarodnog dana darivanja knjiga NKÈ organizirala akciju prikupljanja slikovnica, te su građani tijekom deset dana u sva tri odjela knjižnice donosili slikovnice i knjige. Prikupljene slikovnice i knjige donirane su Odjelu sisaèke pedijatrije.

U neposrednoj blizini knjižnice u Capragu otvoren je novi prostor Djeèje igraonice Zvonèica, namijenjen predškolicima i mlađim osnovnoškolicima. Osim boravka u igraonici od sada djeca tamo mogu posuditi knjige. Zvonèicu redovito posjeæuje 60-ak djece koja uèe kroz igru, dramske i likovne radionice, te od sada i uz velik broj knjiga i slikovnica.⁵⁶

---

⁵⁵ Iz knjižniène dokumentacije Ive Dužiaè i Nataše Bujas. Naziv : Èitanje je zakon!

⁵⁶ www.sisakportal.hr, 06. ožujka 2014.

6. Narodna knjižnica i èitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak danas

Danas NKÈ radi u tri odvojena odjela: Odjel za odrasle, Djeèji odjel i Odjel u Capragu. Na raspolaganju je svim kategorijama korisnika, od predškolskog uzrasta do umirovljenika. Uz osnovnu knjižnièarsku, informacijsku, matiènu i edukacijsku djelatnost knjižnica promièe svoju djelatnost kroz predavanja, izložbe, èlanke u novinama, vlastitim izdanjima knjiga, biltena i td.⁵⁷ Knjižnica djeluje samostalno, zastupa ju i predstavlja ravnatelj, danas je to dipl. knjižnièarka Dubravka Šurlan, a upravlja Upravno vijeæe koje ima pet èlanova. Sredstva za obavljanje djelatnosti NKÈ-a osiguravaju se iz proraèuna grada, prihoda ostvarenih vlastitom djelatnošæu i darovima. Rad knjižnice je javan.

Brojne akcije kojima se obilježavaju kulturno-povijesni datumi i događaji, postale su tradicionalne u knjižnici. Sva tri odjela širom otvaraju vrata amaterima i akademcima, Sièèanima i èesto onima koji to nisu. Književnici, novinari, kritièari, pripovjedaèi, slikari i mnogi drugi bili su rado viđeni gosti. Oni su u prostor namijenjen knjigama dovodili publiku.⁵⁸

6.1. Matièna služba

Krajem 1987. godine Ministarstvo prosvjete i kulture odobrava sredstva za jednog struènog radnika koji æe raditi na unapređenju i razvijanju knjižnica na prostoru Sisaèko – moslavaèke županije. Pratit æe potrebe za otvaranjem novih knjižnica i ono što se nije moglo predvidjeti, pomagati pri uređenju ratom ošteæenih knjižnica.

Matièna služba obavlja temeljne i razvojne poslove matiène djelatnosti za narodne i školske knjižnice u županiji. Matièna služba poslove matiènosti obavlja u sklopu svog programa rada i koordinira poslove ostalih ustrojbenih jedinica mreže na obavljanju matiène djelatnosti za pojedine poslove u knjižnicama.⁵⁹ Voditeljica matiène službe je Dunja Holcer.

---

⁵⁷ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i èitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica Sisak, 1997.

⁵⁸ Turk Joksimoviæ, Ž. Narodna knjižnica i èitaonica. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i èitaonica, 2001.

⁵⁹ www.nkc-sisak.hr

6.2. Odjel za odrasle

Odjel za odrasle smješten je u prostoru od 1020 m². Odjel ima veliko i dobro organizirano spremište u kojemu se čuva sva knjižna i neknjižna građa koja u slobodnom pristupu nije potrebna, a u svakom je trenutku dostupna.

Odjel ima oko 130.000 knjiga, 50 dnevnih, tjednih i mjesečnih tiskovina te još dodatnih 50-ak stručnih časopisa i 350 DVD-a edukativnog sadržaja. Organizirana je po odjelima: beletristika, odjel književnih kritika i eseja, odjel stručnih knjiga, teen odjel i studijska čitaonica.⁶⁰ Stručni odjel u svom fondu ima preko 30.000 knjiga koje nude literaturu iz svih područja ljudskih znanja, a korisnicima je dostupno i pedesetak stručnih časopisa. Studijska čitaonica čuva Referentnu zbirku, sva izdanja Leksikografskog zavoda, monografije, leksikone, rječnike, bibliografije, priručnike i druge vrijedne knjige koje članovi mogu koristiti u prostoru knjižnice.⁶¹ Fond Zavičajne zbirke NKĀ Sisak čini sva tiskana građa sadržajno vezana uz Sisak i okolicu bez obzira gdje i kada je objavljena, te djela čiji su autori rođeni ili žive u Sisku. Zbog zaštite i vrijednosti građa se ne posuđuje izvan knjižnice. Zavičajna zbirka je izuzetno korisna za sve koji se bave proučavanjem grada i žele saznati nešto više o njemu. Ona ima svoju knjigu inventara i odvojen katalog, a njezin fond se najčešće puni poklonima izdavača, autora ili građana. Zbog nedostatka prostora veći dio Zavičajne zbirke nalazi se u izdvojenoj prostoriji spremišta. Voditeljica Zavičajne zbirke je Jasminka Jagačić Borić.

Slika 6. Odjel za odrasle, iz arhiva NKĀ Sisak

⁶⁰ www.nkc-sisak.hr

⁶¹ Zorko, Đ. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Nakladnik Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

6.3. Dječji odjel

Dječji odjel je popularno zvan MALA KNJIŽNICA namjenjen je djeci predškolskog uzrasta i učenicima osnovnih škola. Knjižni fond od približno 20.000 knjiga smješten je na 240 m².⁶² To je moderni multimedijalni centar za mlade s lijepo uređenom igraonicom, knjižnicom i čitaonicom te bogatom računalnom opremom. Odjel ima i Referentnu zbirku koja je prilagođena dječjem uzrastu i dječjim interesima. Dječja igraonica je namijenjena djeci od navršene tri godine života. Svoju potrebu za igrom mogu zadovoljiti velikim brojem igraćaka i materijala u različitim kutijama. Pričanjem priča, čitanjem slikovnica, raznim lutkarskim igrokazima, kazališnim predstavama razvija se ljubav i interes djece za književnost i čitanje. Mogu se i kreativno izražavati slobodnim izborom likovnih materijala. Multimedijски centar djeci omogućava korištenje najnovijom ponudom CD-ROMova uz obvezu da su članovi knjižnice. Djeca se služe igricama i edukativnim softverima namijenjenima njihovom uzrastu.

Slika 7. Dječji odjel, iz arhiva NKĀ Sisak

---

⁶² www.nkc-sisak.hr

Slika 8. Igraonica i multimedijalni centar, iz arhiva NKÈ Sisak

6.4. Odjel Caprag

Odjel Caprag nalazi se u prostoru od 183 m² i ima fond od oko 25.000 knjiga za djecu i odrasle u slobodnom pristupu, a Referentna zbirka se čuva u staklenim ormarima vidljivim korisnicima. Čitaonica novina i časopisa može primiti desetak čitača, a izložbeni prostor je dovoljno velik pa ga najmlađi koriste za igru i druženje.

Roditeljstvo je put neslučajne ljubavi, ali i prepreka, pitanja i nedoumica. Zato je odjel izdvojio pedagoško-psihološku i zdravstvenu literaturu koja pomaže pri razumijevanju potreba djeteta.⁶³

Dječja igraonica Zvončica je namijenjena djeci od tri godine pa sve do osnovnoškolaca za koje se organiziraju likovne i kreativne radionice, pomoć pri učenju, filmske projekcije, dramske radionice i td.

U Odjelu Caprag smještena je i Središnja knjižnica za Bošnjake, u dijelu grada gdje se i nalazi najveća populacija bošnjačkog stanovništva. Knjižnica promovira bošnjačku književnost i

---

⁶³ www.nkc-sisak.hr

kulturu na naèin da organizira književne veèeri, gostovanja istaknutih Bošnjaka te razne izložbe.⁶⁴

Slika 9. Odjel Caprag, iz arhiva NKÈ Sisak

---

⁶⁴ www.nkc-sisak.hr

7. Zaključak

Narodna knjižnica i čitaonica postoji od 1950. godine i u nju je danas uključen svaki treći stanovnik grada Siska. Knjižnica je u godinama svog rada pretrpjela mnoge promjene, ali je za sve vrijeme svog postojanja ispunjavala zadatke koji su joj bili namijenjeni.

Danas je to knjižnica s tri odjela i fondom od preko 150.000 knjiga. Obrada knjižne građe je kompjuterizirana, te knjižnica posjeduje abecedni, naslovni i predmetni katalog. Njezino poslanje je približiti informacije, znanje i kulturu građanima Siska, ali i cijele županije, te odgovoriti na potrebe i zahtjeve korisnika, poticati čitanje kod djece i odraslih. Knjižnične usluge pružaju svima, bez obzira na spol, dob, nacionalnost, političku ili vjersku opredijeljenost. Usluge knjižnice svake godine koristi sve više članova, što djece što odraslih. U knjižnici korisnici mogu dobiti informacije putem knjige, časopisa i Interneta, tu se odvijaju razni kulturni događaji – predavanja, izložbe, radionice, predstavljanje knjiga za djecu i odrasle i td. Do danas tu su gostovali mnogi umjetnici i stručnjaci iz različitih područja.

U Dječjem odjelu se odvijaju igraonice i radionice za predškolce i osnovnoškolce i razni multimedijalni programi.

Kao što sam već ranije spomenula, veliki problem za knjižnicu je nedostatak prostora i plaćanje visokih najamnina. Nekoliko puta je potegnuto pitanje novog prostora, ali do danas nije ništa poduzeto.

Kao i gotovo svaka knjižnica, NKČ Sisak se bori s premalim financijskim sredstvima i tako je godišnja prinova građe premala.

Danas NKČ Sisak sa svojim bogatim knjižnim fondom predstavlja mjesto stjecanja znanja, mjesto koje nas uči i kulturno uzdiže, mjesto koje mnogi građani svakodnevno posjećuju. Ona je zasigurno jedan od stupova kulture u Sisku jer je redovito domaćin brojnih kulturnih manifestacija.

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak je moderno opremljena, s bogatim fondom knjiga, časopisa, novina, kompjuterskom opremom i sve joj to daje mogućnost brzog razvoja i kvalitetnog rada i dalje.

8. Literatura

Joksimović Turk, Ž., Narodna knjižnica i čitaonica, NKČ Sisak, Sisak 2001.

Godišnjak Knjižničarskog društva Sisačko – moslav. županije, broj 1., KDSMŽ, Sisak 2007.

Godišnjak Knjižničarskog društva Sisačko – moslav. županije, broj 2, KDSMŽ, Sisak 2008.

Hrvatski narodni preporod – ilirski pokret, Školska knjiga, Stvarnost, Zagreb 1998.

Pavličević D., Povijest Hrvatske, Naklada Pavičević, Zagreb 2007.

Zorko Đ., Bibliografija o Sisku, 2. prošireno izdanje, NKČ Sisak, Sisak 2000.

Zorko Đ., Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku, NKČ Sisak, Sisak 1997.

Jedinstvo, Suvremena knjižnica u Sisku, 14. svibnja 1960.

Jedinstvo, Iz Gradske knjižnice, 14. siječnja 1961.

Jedinstvo, Pokretne biblioteke tek u razvoju, 05. ožujka 1966.

Jedinstvo, Još jednom o problemima Knjižnice, 17. siječnja 1974.

Jedinstvo, Trajna društvena akcija, 08. studenoga 1979.

Jedinstvo, Knjižnica u Odri, 10. listopada 1980.

Jedinstvo, Podijeljene nagrade za najljepšu pisanicu, 18. travnja 1991.

Jutarnji list, Knjižnici novi prostor, 09. studenoga 2006.

Novi Sisaèki tjednik, Knjižnica pruža usluge slijepim i slabovidnim osobama, 23. veljaèe 2012.

Novi Sisaèki tjednik, 22 sata antikvarijata, 24. studenoga 2013.

Sisaèki tjednik, Knjiga bliže èitatelju, 15. travnja 1993.

Sisaèki tjednik, Humanizacija uz pomoæ knjige, 03. ožujka 1994.

Sisaèki tjednik, Saèuvana hrvatska izdanja, 21. rujna 1995.

Sisaèki tjednik, Ponovno uređena knjižnica, 09. studenoga 1995.

Sisaèki tjednik, Novi sadržaju za djecu, 05. lipnja 1997.

Veèernji list, Bibliografija o Sisku, 19. listopada 1992.

Veèernji list, Korak po korak do oporavka, 07. travnja 1995.

Veèernji list, Knjige i na oslobođena podruèja, 04. svibnja 1996.

Veèernji list, Djeèja igraonica postaje i kompjuterska igraonica, 18. sijeènja 2000.

Veèernji list, Besplatan upis novim èlanovima, 23. travnja 2002.

Veèernji list, Poveæanje èlanarine, 28. sijeènja 2006.

Veèernji list, Pohranjivanje knjižniènog fonda Źeljezare Sisak, 01. ožujka 2007.

Veèernji list, Knjižnica Sunja se odvaja od NKÈ-a, 24. sijeènja 2008.

Veèernji list, Knjigom do kuænog praga, 01. veljaèe 2008.

Veèernji list, Novi sustav protiv krađe knjiga u NKÈ, 27. veljaèe 2008.

Veèernji list, Biblioterapija u knjižnici, 14. travnja 2010.

Veèernji list, Odjel multimedije u Capragu, 31. listopada 2012.

www.muzej-sisak.hr

www.nkc-sisak.hr

www.sisak.hr

www.sisakportal.hr

IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga, HKD, Zagreb 2003.